



ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: Συναισθηματική Νοημοσύνη και Μαθησιακές Δυσκολίες στην
Προσχολική Ηλικία**

Dissertation

SUBJECT: Emotional Intelligence and Learning Disabilities in Preschool

της

Σούλιου Παναγιώτας

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται

στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ.
σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1^{ος} Επιβλέπων: Δρίγκας Αθανάσιος, Μ.Σ.σ. Ηλεκτρολόγος Μηχ, Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
«ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

Κομοτηνή/Αθήνα 2021

Περίληψη

Η Συναισθηματική Νοημοσύνη αποτελεί σημαντικό στοιχείο του ανθρώπου προκειμένου να έχει καλύτερη σωματική και ψυχική υγεία. Οι Μαθησιακές Δυσκολίες των παιδιών, που ήδη από την προσχολική ηλικία μπορούν να αναγνωριστούν, επηρεάζουν και επηρεάζονται από την Συναισθηματική Νοημοσύνη τους, καθώς έχει διαπιστωθεί ότι η εικόνα του εαυτού τους και η ρύθμιση των συναισθημάτων είναι οι κυριότερες πτυχές της προσωπικότητας του παιδιού που πρέπει να στοχεύσει εκτός των άλλων η συναισθηματική αγωγή από την οικογένεια και το σχολείο. Η παρούσα εργασία σχετίζεται με την διερεύνηση σχέσεως συναισθηματικής νοημοσύνης και μαθησιακών δυσκολιών από την προσχολική ηλικία, το οποίο αποτελεί ένα πεδίο ακόμα ανεξερεύνητο.

Λέξεις- κλειδιά: συναισθηματική νοημοσύνη, μαθησιακές δυσκολίες, προσχολική ηλικία, θετική ψυχολογία

Abstract

Emotional Intelligence is an important element of human beings in order to have better physical and mental health. Children's Learning Disabilities, which can be recognized from preschool age, affect and are influenced by their Emotional Intelligence, as it has been found that self-image and emotion regulation are the main aspects of a child's personality that should target, among other things, emotional education in the family and at school. The present work is related to the investigation of the relationship between emotional intelligence and learning difficulties from preschool age, which is a field still unexplored.

Keywords: emotional intelligence, learning disabilities, preschool, positive psychology

Βιβλιογραφία

Αναγνωστοπούλου Ε., Καρακασνάκη Χ. (2008). Προσαρμογές αναλυτικών προγραμμάτων για το νηπιαγωγείο. *Υπουργείο εθνικής παιδείας και θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο*

Ανδριανός Π., Γόγαλης Κ., Ζαχαροπούλου Α. (2000). Η επαγγελματική συμβουλευτική των ατόμων με ειδικές ανάγκες. ΕΠΕΑΕΚ – 2^ο ΚΠΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ, & ΖΗΚΑ (2017). Συναισθηματικό προφίλ μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες: η αποτύπωση στη λογοτεχνία. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 9-15. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.1676>

Βασιλειάδης Η. (2013). Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες: Διαχείριση και τρόποι παρέμβασης. Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας & Θρησκευμάτων Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

Βάσιου Α., Ιορδανίδης Γ., Νέστορα Ι. (2017). Σχολικό κλίμα, συναισθηματική νοημοσύνη και ψυχική ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, τόμος 1*. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.1688>

Γκιόκα, & Σάλμοντ (2015). Συμβουλευτική γονέων παιδιών με Μαθησιακές Δυσκολίες. Μελέτη περίπτωσης σε Σχολική Μονάδα της Α/βάθμιας Εκπαίδευσης. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2015, 373-381.

Δροσίνου Κορέα Μ., Σκληβάγκου Α., (2016). Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και παραβατική συμπεριφορά: βιβλιογραφική οριοθέτηση και αναζήτηση σχέσεων στον πολιτισμό του σχολείου και της οικογένειας. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 286-306. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.955>

Θεοδωροπούλου, Μαλικιώση – Λοΐζου, & Γαλανάκη (2018). Η αυτοεκτίμηση των δυσλεκτικών και μη δυσλεκτικών παιδιών ηλικίας 11-12 ετών και η σχέση της με την αποδοχή-απόρριψη από τον/την εκπαιδευτικό ως προς το φύλο παιδιών και εκπαιδευτικών. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, 310-322. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.2680>

Καζέλα Κ., Κοντοπούλου Φ. (2014). Συναισθηματική αγωγή: «Μια προσέγγιση που μιλάει στην καρδιά των παιδιών». *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*. 13, 134-143
DOI: <http://dx.doi.org/10.12681/icw.1793>

Κακούρος Ε.,(1996). Παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. *εργοθεραπεία*, τ.8-9

Καρακώστα- Στεφανοπούλου Α. (2013). «Θετική Ψυχολογία στην τάξη»: Νέες δράσεις με επικέντρωση σε θετικά στοιχεία νηπιαγωγών και παιδιών. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τ.95, σελ. 106-109

Καραγρηγόρη, Φ. (2021). Η Θετική Διαπαιδαγώγηση στην προσχολική τάξη. Στο Ε. Κανταρτζή & Γ. Παπαδημητρίου (Επιμ.), *1ο Πανελλήνιο Συνέδριο: Το εκπαιδευτικό παιχνίδι στην τυπική και μη τυπική μάθηση*, 14-15 Νοε. 2020: τ. Α' (σσ 384–390). Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ. <https://ekedisi.gr/praktika-1oy-panellinioy-synedrioy-to-ekpaideytiko-paichnidi-stin-typiki-kai-mi-typiki-mathisi/>

Κουρκούτας Η., Μακρή Μπότσαρη Ε., Hart Α., Kassis W., Σταύρου Π. (2019). Συμβουλευτική Υποστήριξη Εκπαιδευτικών για την Ενίσχυση της Ψυχικής Ανθεκτικότητας και τη Διαχείριση Προβληματικών Συμπεριφορών στο Σχολείο: Δεδομένα από ένα Πρόγραμμα Παρέμβασης. *Ψυχολογία*, 24, 9-31,

Κάτσιου-Ζαφρανά Μ. (2013). Τα προσχολικά χρόνια η χρυσή εποχή της ζωής του ανθρώπου. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τ.92, σελ.108-111

Κουρμούση Ν. (2014). «Βήματα για τη ζωή». Ένα πρόγραμμα για την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των νηπίων. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τ.100, 48-49

Κουτή Μ., Ρέντζη Α. (2015). Η Συναισθηματική αγωγή ως γέφυρα για την αντιμετώπιση της σχολικής βίας (Bullying) στο νηπιαγωγείο. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τ 104, σελ. 116-120

Κουτούπη Α., Γρηγοροπούλου Ε. (2015). Σχολικός εκφοβισμός – Μαθησιακές δυσκολίες και ο ρόλος του σχολείου. *Πανελλήνιο συνέδριο επιστημών αγωγής*, 702-708, <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.274>

Κρασσανάκης Γ. (1983). Ψυχολογία της νοημοσύνης. Αθήνα.

Μαλικιώση-Λοΐζου (2020). Η πολυπολιτισμική διάσταση της ενσυναίσθησης. *Ψυχολογία: το περιοδικό της Ελληνικής ψυχολογικής Εταιρείας*, 15 (1), 1-15. doi: https://doi.org/10.12681/psy_hps.23801

Μάνεση Σ. (2012). Ο ρόλος των συναισθημάτων στη διδασκαλία και μάθηση: εκπαιδευτικές στρατηγικές για την καλλιέργεια της Συναισθηματικής Νοημοσύνης στο σύγχρονο μαθησιακό περιβάλλον. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, τ.11

Μπαστέα Α., Γκικόκα Μ. (2019). Συναισθηματική ανάπτυξη και υψηλή νοημοσύνη. *Πανελλήνιο συνέδριο επιστημών αγωγής*, τ.9 <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.3190>

Μπρίνια Β. (2008). Συναισθηματική Νοημοσύνη και Διοίκηση Σχολικής Μονάδας. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τ.64, 82-87.

Ντολιοπούλου Ε. (2004). *Σύγχρονες Τάσεις της Προσχολικής Αγωγής*. Εκδόσεις Τυπωθήτω, Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα.

ΠΑΠΠΑ (2017). Συναισθηματική νοημοσύνη και συναισθηματική ανάπτυξη των χαρισματικών μαθητών. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 1023-1044.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, & ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ (2017). Συναισθηματική ανάπτυξη, Αυτοεκτίμηση και Διαμόρφωση αυτοεικόνας των χαρισματικών μαθητών.. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 985-992.

Παπαδόπουλος Ν. (1997). *Ψυχολογία*. Αθήνα, ε' Έκδοση

ΠΙΤΤΟΥ, & ΧΑΡΙΤΑΚΗ (2017). Οι τεχνικές που χρησιμοποιούν οι παιδαγωγοί προσχολικής ηλικίας για την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών.. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 1121-1148

Πλατσίδου, Μ. (2006). Ο λειτουργικός ρόλος της αντιλαμβανόμενης συναισθηματικής νοημοσύνης στο σύστημα του εαυτού. Στο Ε. Συγκολλίτου (Επιμ. Έκδ.), *Η έννοια του εαυτού και λειτουργικότητα στο σχολείο* (σ. 139-146). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη.

Πούλου Μ. (2014). Η επίδραση της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας στις σχέσεις με τους μαθητές τους. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 13, 410-415. doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icw.1799>

Ράλλη Α., Καζάλη Ε., Καρατζά Ε. (2021). Προφορικός λόγος και ψυχοκοινωνική προσαρμογή σε παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας με διαφορετικά αναπτυξιακά γλωσσικά προφίλ. *Ψυχολογία* 26 (1), 40-55.

Σεριάδου (2018). Η γλωσσική και κοινωνικό – συναισθηματική αξιολόγηση των παιδιών προσχολικής ηλικίας με προβλήματα συμπεριφοράς.. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, 970-986.

Στεφάνου, Βασιλείου, & Καραμπατζάκη (2017). Διερεύνηση των συναισθηματικών δυσκολιών μητέρων παιδιών με Μαθησιακές Δυσκολίες. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 1350-1366.

Τάσση Χ., Παπασπύρου Α., Σούλης, Σ., & Γεωργίου Α. (2014). Η Συναισθηματική Νοημοσύνη ως παράγοντας αυτοαποτελεσματικότητας Νηπιαγωγών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 13, 514-522
doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icw.18001>

Ταταβίλη, & Γιαρμαδούρου (2018). «Μαθησιακές Δυσκολίες», βιβλιογραφική ανασκόπηση. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, 1029-1034.

Τζουριάδου, Μ., (2004). Διαφορική αξιολόγηση προβλημάτων νοημοσύνης – μάθησης– επίδοσης σε παιδιά με σχολικές δυσκολίες, στο *Δυσκολίες μάθησης στην προσχολική ηλικία*, (ΕΠΕΑΕΚ 1.1.3.α), Θεσσαλονίκη

Τζανοπούλου Κ., (2018). Συναισθηματική ανάπτυξη, διπλά ιδιαίτερων παιδιών. *Πανελλήνιο συνέδριο επιστημών αγωγής*, τ.8 <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.2801>

Τρίγκα Ε. (2013). Ανίχνευση δυσκολιών μάθησης στο νηπιαγωγείο και έγκαιρη παρέμβαση. Ο ρόλος του νηπιαγωγού. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τ.95, σελ. 110-114

Χαρίτου (2018). Η σημασία της ανάπτυξης των εκτελεστικών λειτουργιών στην προσχολική ηλικία. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 8, 1250-1261.

Alsinet C., Nadal C.T., Blasco-Belled A., Berenguer N. (2018). An examination of the relationship between Emotional Intelligence, Positive Affect and Character Strengths and Virtues. *Anales de Psicología* DOI: 10.6018/analesps.34.1.26289

Avalos, M., Zurita, F., & Cachón, J. (2020). Analysis of the psychomotor profile, learning difficulty and emotional level in preschoolers. *Journal of Human Sport and Exercise*, in press.

doi:<https://doi.org/10.14198/jhse.2022.172.14>

Bar-On, R. (2005). The Bar-On model of emotional-social intelligence. In P. Fernández-Berrocá and N. Extremera (Guest Editors), Special Issue on Emotional Intelligence. *Psicothema*, 17.

Bhullar, N., & Schutte, N. S. (2020). Emotional intelligence. In B. J. Carducci (Editor-in-Chief) & C. S. Nave (Vol. Ed.), *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Vol. I. Models and Theories*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. <https://www.researchgate.net/publication/322835797>

Bojana Vignjević Korotaj & Kornelija Mrnjauš (2020): Emotional competence: a prerequisite for effective teaching, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, DOI: [10.1080/1331677X.2020.1751673](https://doi.org/10.1080/1331677X.2020.1751673)

Brasseur S., Gregoire J., Bourdu R., Mikolajczak M. (2013). The Profile of Emotional Competence (PEC): Development and Validation of a Self-Reported Measure that Fits Dimensions of Emotional Competence Theory. *PLoS ONE* 8(5): e62635. doi:10.1371/journal.pone.0062635

Chaidi I., Drigas A. (2020). Autism, Expression, and Understanding of Emotions: Literature Review. *International Journal of Online Engineering (iJOE)*. DOI: 10.3991/ijoe.v16i02.11991

Chen I-Jun, Wu Yu, Wei Bing-Si (2016). Effects of anxious emotions on the behavioral problems of Chinese children with learning disabilities. *Springer Science+Business Media Dordrecht*. DOI 10.1007/s11135-016-0322-5

Corcoran R., Tormey R. (2010). Teacher education, emotional competencies and development education. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2 (2010) 2448–2457, DOI: 10.1016/j.sbspro.2010.03.352

Currenti, S. A. (2010). Understanding and determining the etiology of autism. *Cell Mol Neurobiol*, 30(2), 161-171.

Drigas A., Mitsea E. (2020). A Metacognition Based 8 Pillars Mindfulness Model and Training Strategies. *International Journal of Recent Contributions from Engineering Science & IT (IJES)*. DOI: 10.3991/ijes.v8i4.17419

Drigas A., Papoutsi C. (2015). Empathy, Special Education and ICTs. DOI: 10.3991/ijes.v3i4.5192

Drigas A., Papoutsi C. (2015). ICTs for Assessment and Intervention on Cultivation of Empathy. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)* DOI: 10.3991/ijet.v10i5.4731

Drigas A., Batziaka E. (2016). Dyslexia and ICTs, Assessment and Early Intervention in Kindergarten. DOI: 10.3991/ijet.v11i02.5193

Drigas A., Papoutsi C. (2018). A New Layered Model on Emotional Intelligence. *Behavioral Sciences* DOI: 10.3390/bs8050045

Dumitrana Magdalena (2020). The effects of the relaxation exercises in the case of the children with learning difficulties. *Romanian Medical Journal* DOI: 10.37897/RMJ.2020.1.11

Eloff I. (2007). Is there a bright side? The positive emotional responses of mothers of children with learning difficulties. *Education as Change* · July 2007 DOI: 10.1080/16823200709487151

Fabes R., Eisenberg N., KarbonM., Bernzweig J., Lee Speer A., Carlo G. (1994). Socialization of Children's Vicarious Emotional Responding and Prosocial Behavior: Relations With Mothers' Perceptions of Children's Emotional Reactivity. *Developmental Psychology*, DOI: 10.1037//0012-1649.30.1.44

Gottman J. (2011). *Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών. Πως να μεγαλώσουμε παιδιά με συναισθηματική νοημοσύνη*. Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα

Jarell A., Lajoie S. (2017). The Regulation of Achievements Emotions: Implications for Research and Practice. . DOI: 10.1037/cap0000119

Kocovska, E., Fernell, E., Billstedt, E., Minnis, H., & Gillberg, C. (2012). Vitamin D and autism: clinical review. *Res Dev Disabil*, 33(5), 1541-1550

Latha, Sriram L., Surendran V., Suresh A. (2002). EMOTIONAL COMPETENCE SCALE: DEVELOPMENT AND, INITIAL VALIDATION. *Journal of Psychological Researches*, 2002, Vol. 46, No.1 & 2, P.5 - P.10

Leehu Zysberg & Jon Kassler (2017): Learning Disabilities and Emotional Intelligence. *The Journal of Psychology*, DOI: 10.1080/00223980.2017.1314929

Liang F., Li Panpan (2019). Characteristics of cognitive in children with learning difficulties. *Translational Neuroscience*, 141-146, DOI: 10.1515/tnsci-2019-0024

Linley Alex P., Joseph Stephen (2006). Past Present and (Possible) Future. *The Journal of Positive Psychology*. DOI: 10.1080/17439760500372796

Memoona Rafique, Muhammad Awais, Abdul Jaleel, Hina Khalid, Gulshan Bano (2020). A Computation Model for Learning Programming and Emotional Intelligence. *IEEE Access*. Digital Object Identifier 10.1109/ACCESS.2020.3015533

Miller P., Eisenberg N., Fabes R., Shell R. (1996). Relations of Moral Reasoning and Vicarious Emotion to Young Children's Prosocial Behavior Toward Peers and Adults. *Developmental Psychology* , DOI: 10.1037/0012-1649.32.2.210

Neophytou L. (2012). Examining the validity and reliability of the Greek version of the Bar-On's Emotional Quotient Inventory. *Educational Research eJournal*, DOI: 10.5838/erej.2012.12.04

Ounprasertsuk J., Suksatan, W. (2021). The Effectiveness of an Emotional Intelligence Promotion Program in the Emotional Intelligence of Preschool Children in Kanchanaburi Province. *Systematic Reviews in Pharmacy* DOI: 10.31838/srp.2021.1.

Papoutsis C., Drigas A. (2018). Mobile Applications to Improve Emotional Intelligence in Autism – A Review. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM)*. DOI: 10.3991/ijim.v12i6.9073

Parker J., Keefer K. (2011). Toward a Brief Multidimensional Assessment of Emotional Intelligence: Psychometric Properties of the Emotional Quotient Inventory-Short Form. *Psychological Assessment* DOI: 10.1037/a0023289 · Source: PubMed

Paulus F., Muller Pinzler L., Westermann S., Krach S. (2013). On the distinction of empathic and vicarious emotions. *Frontiers in human neuroscience*. http://www.frontiersin.org/Human_Neuroscience/editorialboard

Pervin L., John O., (2001). *Θεωρίες Προσωπικότητας. Έρευνα και εφαρμογές*. Εκδόσεις Τυπωθήτω, Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα

Pollack C., Centanni T., D'Mello A., Romeo R., (2021). Anxiety, motivation, and competence in mathematics and reading for children with and without learning difficulties DOI: 10.31234/osf.io/pqt5u

Richardson Alexandra J. (2002). Fatty Acids in Dyslexia, Dyspraxia and ADHD can Nutrition help? Αναρτήθηκε από τον εξής ιστότοπο: <https://www.researchgate.net/publication/228982061>

Roth Leopold Helmut Otto, Laireiter Anton-Rupert (2021). Factor Structure of the “Top Ten” Positive Emotions of Barbara Fredrickson. *Frontiers in Psychology*. DOI: 10.3389/fpsyg.2021.641804

Sakelariou M., Strati P., Mitsi P. (2020). Tackling Learning Difficulties With the Art of Dance and Movement in Preschool Age in the Greek School. *International Research in Higher Education* URL: <https://doi.org/10.5430/irhe.v5n1p1>

Schwade L., Rosa R., Zen P., Sleifer P. (2019). Mismatch negativity in children with complaints of learning difficulties *Revista de Logopedia, Foniatria y Audiologia* DOI: 10.1016/j.rlfa.2019.07.001

Sfetcu N. (2020). Emotional Intelligence. DOI: 10.13140/RG.2.2.13623.75685

Sfetcu, N. (2020). "Models of Emotional Intelligence - EI in Research and Education", *MultiMedia Publishing (ISBN 978-606-033-328-9)* DOI: 10.13140/RG.2.2.34890.18887

Siouli S., Makris S., Romanopoulou E., Bamidis P. (2020). Living with Learning Difficulties: Two Case Studies Exploring the Relationship Between Emotion and Performance in Students with Learning Difficulties. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57717-9_10

Sorensen L., Plessen K., Lundervold A. (2011). The Impact of Inattention and Emotional Problems on Cognitive Control in Primary School Children. *Journal of Attention Disorders* published online 23 August 2011, DOI: 10.1177/1087054711417394

Stankov L. (2000). Structural extensions of a hierarchical view on human cognitive abilities. *Learning in individual Differences*. DOI: 10.1016/S1041-6080(00)00037-6

Summiya Ahmad, Hayat Bangash, Sheraz Ahmad Khan (2009). Emotional Intelligence and Gender Differences. <https://www.researchgate.net/publication/323869787>

Thompson R. (1998). Emotional Competence and the Development of Self. *Psychological Inquiry, Vol 9, No 4, 308-309*

Van den Hazel P., Zuurbier M, Babisch W, Bartonova A, Bistrup M L, Bolte G, Busby C, Butter M, Ceccatelli S, Fucic A, Hanke W, Johansson C, Kohlhuber M, LeijnsMarieke, Lundoqvist C, Moshammer H, Naginiene R, Preece A, Ronchetti R, Salines G, Saunders M, Schoeters G, Stilianakis N, Tusscher Gavin Ten & Koppe J G. (2006). Today's epidemics in children: Possible relations to environmental pollution and suggested preventive measures. *Acta Pædiatrica*, 95 Suppl 453: 18_25

Vignjevic Korotaj B., Mrnjaus K. (2020): Emotional competence: a prerequisite for effective teaching, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, DOI: 10.1080/1331677X.2020.1751673

Wood L., Parker J., Keefer K. (2008). *Assessing Emotional Intelligence Using the Emotional Quotient Inventory (EQ-i) and Related Instruments*. DOI: 10.1007/978-0-387-88370-0_4. *Assessing Emotional Intelligence Theory, Research, and Applications*. Springer.

Zsolnai A. (2015). Social and emotional competence. DOI: 10.14413/herj.2015.01.01